ПОГОДЖЕНО

Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм

"07" 11 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора державної наукової установи "Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії"

Тетяна АБРАМЯН

"01" 11 2024 р.

ПРОГРАМА

науково-дослідних робіт державної наукової установи "Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії" з проведення комплексних рибогосподарських досліджень водних об'єктів в країні з метою вивчення можливості використання цих водних об'єктів для створення спеціальних товарних рибних господарств (СТРГ)

Київ - 2024

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою робіт є проведення комплексних науково-дослідних робіт з вивчення водних об'єктів України, як можливих місць ведення керованого рибного господарства з метою здійснення штучного розведення, відтворення та вирощування риб та інших водних біоресурсів та їх використання у спеціальних товарних рибних господарствах.

У ході робіт вирішуються такі завдання:

- комплексно досліджуються водні об'єкти або їх ділянки, здійснюється гідрохімічна, гідрологічна, гідробіологічна оцінка водойм, стан кормової бази та іхтіофауни, чисельності та запасів водних біоресурсів;
- розробляються науково-біологічні обґрунтування та проекти Режимів рибогосподарського використання водних об'єктів (їх частин) в умовах спеціальних товарних господарств.

2 ОБГРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НДР

Потреби у продовольчому забезпеченні населення високоякісною свіжою рибою та потенційні можливості наявних водойм диктують необхідність інтенсифікації їх рибогосподарської експлуатації.

Рибогосподарські водні об'єкти мають певний біопродукційний потенціал. Ефективне рибогосподарське використання водних екосистем передбачає організацію раціонального рибного господарства, в основі якого лежить принцип отримання максимуму товарної продукції за мінімальних витрат. Складність питань, що визначають можливості використання різних водойм, обумовлює необхідність індивідуального підходу до вироблення шляхів рибогосподарського освоєння кожної конкретної водойми, з урахуванням знань загальних принципів технології виробництва рибної продукції. Це може бути реалізоване за умов організації та ведення рибогосподарської діяльності в умовах спеціального товарного рибного господарства.

Вирішення проблеми підвищення рибогосподарського значення різноманітних водойм визначається розвитком системи відтворення цінних промислових риб та їх подальшого пасовищного вирощування, реалізацією інших пропозицій щодо рибогосподарської меліорації місць природного нересту та нагулу молоді, ведення всіх можливих елементів притаманних аквакультурі. Склад іхтіофауни внутрішніх водойм, на наш погляд, має формуватись за принципом полікультури на основі аборигенних видів регіону та перспективних інтродуцентів. До таких об'єктів можна віднести всіх цінних промислових риб, що історично мешкали в регіоні, а також акліматизованих та потенційних акліматизантів. Важливими компонентами полікультури можуть бути як рослиноїдні види риб так і осетрові, особливо туводні види та гібриди, призначені для товарного вирощування (стерлядь, бестер). Гарантією високоефективної

роботи із зариблення водойм є риборозплідники з відповідним інженерно-технічним забезпеченням і власними маточними стадами видів риб.

У зв'язку з викладеним є всі підстави та потреби для комплексних досліджень продукційних можливостей усіх видів водних екосистем України з метою створення спеціальних товарних рибних господарств відповідно до законодавства.

3 ЗМІСТ І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

Державна наукова установа «Інститут рибного господарства, екології моря та океанографії» здійснює комплексну оцінку водних об'єктів (їх частин).

Для цього виконуються комплексні зйомки акваторії водойм (їх частин) та їх узбережжя з проведенням гідрологічних спостережень, визначення гідрохімічних показників води, відбору проб зоопланктону, бентосу, водної рослинності та збирання іхтіологічних матеріалів. Збираються та аналізуються всі наявні науково-технічні літературні джерела та матеріали щодо об'єкту досліджень.

Також можуть використовуватися відомості, отримані в результаті аналізу уловів рибалок-любителів або рибалок-промисловиків.

При виконанні робіт будуть використані загальноприйняті методи іхтіологічних та гідробіологічних досліджень [1-9].

Для проведення науково-дослідних ловів на кожному водному об’єкті (його частині) можуть бути використані ставні сітки в кількості 10 одиниць, з розміром вічка від 18 до 80 мм, та малькова волокуша, довжиною до 10 м з вічком 6,5 мм. Для збору личинок та молоді риб передбачається використання сачків із млинового газу та малькової волокуші зі вставкою із млинового газу.

Для відбору гідробіологічних проб будуть застосовуватись:

- планктобатометр;
- планктонна сітка Джеді (діаметр вхідного отвору 18 см);
- дночерпач Петерсона.

Визначення конкретних знарядь лову, району та строку робіт визначається при оформленні заявки на виконання необхідних науково-дослідних ловів та робіт відповідно до чинного законодавства.

Повний гідрохімічний аналіз води, визначення вмісту солей важких металів та інших забруднень проводять за стандартними методиками.

Визначається видовий склад уловів. Проводиться біологічний аналіз методом відбору проб до 100 особин кожного з основних у даному водному об'єкті видів водних біоресурсів. За потреби відбираються зразки харчування риб. Вік гідробіонтів визначається по традиційних методиках [1].

4 ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Науково-біологічні обґрунтування щодо доцільності створення спеціальних товарних рибних господарств та проекти режимів рибогосподарської експлуатації водних об'єктів СТРГ.

5 ТЕРМІН ВИКОНАННЯ

1 лютого 2024 року – 31 грудня 2028 року

Заст. директора ДНУ "ІРЕМО"
з наукової роботи, канд.біол.
наук, ст.наук.співробітник Костянтин ДЕМ'ЯНЕНКО

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Правдин И.Ф. Руководство по изучению рыб / И.Ф. Правдин – М.: Пищевая пром-сть, 1966. – 376 с.

2. Рикер У.Е. Методы оценки и интерпретация биологических показателей популяций рыб / У.Е. Рикер – М.: Пищевая пром-сть, 1979. – 408 с.

3. Методические рекомендации по принципам регулирования промысла и методам оценки параметров рыбных популяций. – М.: ВНИРО, 1980. – 51 с.

4. Методические рекомендации. Применение математических методов и моделей для оценки запасов рыб. – М.: ВНИРО, 1984. – 156 с.

5. Методы рыбохозяйственных и природоохранных исследований в Азово-Черноморском бассейне. Сборник научно-методических работ. – Краснодар, 2005. – 352 с.

6. Жадин В.И. Методика изучения донной фауны водоемов и экологии донных беспозвоночных / В.И. Жадин – М.: Изд-во АН СССР, 1956. – С. 279–382. – (Жизнь пресных вод СССР; т. 4.).

7. Методические рекомендации по сбору и обработке материалов при гидробиологических исследованиях на пресных водоемах. Зообентос и его продукция. – Л.: ГосНИОРХ, 1984. – 52 с.

8. Методика збору і обробки іхтіологічних і гідробіологічних матеріалів з метою визначення лімітів промислового вилучення риб з великих водосховищ і лиманів України : Затв. Наказом Держкомрибгоспу України; № 166 від 15.12.98. - К. : ІРГ УААН, 1998. — 47 с.

9. Методические указания по оценке численности рыб в пресноводных водоемах. — М. : ВНИИПРХ, 1990. — 51 с.